

دست‌های مهربان ۲

بانک بازی و محتوای کاربردی جهت مواجهه با کودکان در شرایط جنگ

سورة الحديد من القرآن

دست‌های مهربان ۲؛
ویژه گروه‌های جهادی در شرایط جنگ

موضوع: بانک بازی و محتوای کاربردی جهت مواجهه با کودکان
در شرایط جنگ

۸۴ ص.

تولید شده توسط: معاونت رشد و توانمندسازی سازمان بسیج
دانشجویی.

خرداد ۱۴۰۴

فهرست مطالب

مقدمه	۷
بازی، مؤثرترین راه ارتباطی با کودکان (ویژه بالای ۷ سال)	۸
قواعد و قوانین بازی	۹
انواع بازی	۱۵
الف- مهارت‌های ریاضی	۱۶
ب- مهارت‌های اجتماعی	۲۶
ج- ادبیات	۳۵
د- علوم	۳۹
ه- هنر	۴۲
ی- مهارت‌های حرکتی	۴۴
بازی‌های مناسب برای کودکان زیر هفت سال	۵۲
تقویت قوای جسمانی	۵۴
تقویت قوای ذهنی	۵۷
تقویت دست ورزی	۶۳

فهرست اسباب بازی های مناسب برای کودکان زیر هفت سال	۷۱
پیوست قصه	۷۲
جعبه شادی	۷۲
قصه ستاره ها	۷۶
پیوست شعر	۸۲
شعر ۲	۸۲
شعر ۳	۸۳
شعر ۴	۸۳
پیوست بازی فکری	۸۴

مقدمه

جنگ یکی از تلخ‌ترین واقعیت‌های بشری است که اثرات آن تنها به مرزهای سیاسی و اقتصادی محدود نمی‌شود، بلکه روح و روان انسان‌ها، به‌ویژه کودکان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. کودکان جنگ‌زده، علاوه بر آسیب‌های جسمی، با چالش‌های روانی و عاطفی عمیقی روبه‌رو هستند. از دست دادن خانواده، تجربه خشونت، ناامنی و آوارگی می‌تواند تأثیرات ماندگاری بر رشد ذهنی و احساسی آنان داشته باشد. در چنین شرایطی، برخورد مناسب با این کودکان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. ایجاد محیطی امن و حمایتگر، فراهم کردن امکان ابراز احساسات، و به‌کارگیری روش‌های درمانی و آموزشی مؤثر از جمله اقداماتی است که می‌توانند به بازسازی روحیه این کودکان کمک کنند. شناخت نیازهای عاطفی، روانی و اجتماعی آن‌ها نه تنها موجب بهبود کیفیت زندگی‌شان می‌شود، بلکه به بازگشت تدریجی امید و آرامش درونی‌شان نیز کمک می‌کند.

بازی، مؤثرترین راه ارتباطی با کودکان (ویژه بالای ۷ سال)

به طور کلی کودکان در شرایط بحرانی نیازمند شرایطی هستند که بتوانند فشارها، ناراحتی‌ها، غم و اندوه خود را آزادانه برون‌ریزی کنند. یکی از کارآمدترین، ساده‌ترین و مؤثرترین روش‌ها، بازی است.

برای کودکان "بازی" جذابیت بالایی داشته و علاقه دارند که در طول روز بازی‌های متنوعی را انجام دهند. افرادی که با کودکان در شرایط بحرانی سروکار دارند می‌توانند از ابزار بازی برای ارتباط‌گیری خوب استفاده کنند. اما در انتخاب بازی دقت لازم را داشته باشید. در قالب بازی احساس صمیمیت و اعتماد بین کودک و شما ایجاد می‌شود و می‌توانید با کودک ارتباط برقرار کنید و به تعدیل شرایط بحرانی کودک کمک نمایید.

چند نکته در خصوص بازی از اهمیت بیشتری برخوردار است؛ اینکه بازی باعث نوعی یادگیری می‌شود که لازمه رشد هماهنگ فیزیکی و روحی آنها است. کودکان به طور طبیعی حین بازی با یکدیگر آشنا می‌شوند. تقویت اعتماد به نفس در بازی برای کودکان پس از گذشت

زمان مشهود است. حالات منفی کودک از جمله: افسردگی غم و اندوه با انجام بازی به حاشیه رانده شده و کم‌رنگ می‌شود.

در روزهای اولیه شرایط بحرانی، بازی‌هایی که با کودکان انجام می‌شود باید مبتنی بر فعالیت‌های شاد و هیجان‌انگیز باشد که کودکان بتوانند سرگرم شوند و کمتر به شرایط سخت و بحرانی خود فکر کنند. با روی خوش، مهربان، صمیمی و مانند یک دوست با آنها، بازی را انجام دهید که دوست دارند. سعی کنید آن بازی را بسیار شاد، مهیج و پر جنب و جوش اجرا نمایید. به آنها اجازه دهید از انجام بازی لذت ببرند و سؤال کنید چه احساسی دارند، از انجام چه کاری لذت می‌برند. دوست دارند نقاشی بکشند یا کار دستی درست کنند. در حین بازی شما نیز هم‌بازی کودک شوید.

قواعد و قوانین بازی

در ابتدا با بالابردن انگیزه و ایجاد سؤال‌هایی، ذهن کودکان را با قانون آشنا کنیم؛ برای مثال: بچه‌ها فکر می‌کنید امروز درباره چه چیزی می‌خواهیم صحبت کنیم؟ (این سؤال برای ایجاد درگیری ذهنی کودکان مطرح می‌شود) اگر در کلاس همه با هم حرف بزنید چه اتفاقی

می‌افتد؟ (به جواب‌های بچه‌ها گوش دهید) اگر همه با هم حرف بزنند من می‌توانم صدای همه شماها را بشنوم؟ (جواب‌های بچه‌ها را گوش کنید؟) پس حالا چه کار کنیم؟ به همین ترتیب، سؤال کردن را ادامه می‌دهیم تا کودکان پاسخ را بیابند، یا اینکه از قانون حرف بزنند. بعد از بحث و گفتگو میان بچه‌ها و مربی، از کلمه قانون استفاده شود. نباید از همان ابتدا قواعد و قوانین بازی را مطرح کنید. سپس مربی با گفتن این جمله پس همه باید به این قانون احترام بگذاریم: "همه باید نوبتی حرف بزنیم" گفتگو را ادامه می‌دهد. مثلاً بگوییم: بچه‌ها حاضرید یک قانون بگذاریم. قانون ما: "اینکه موقع حرف زدن اجازه بگیرد".

می‌توانید از روش دیگری برای آشنایی کودک با قانون استفاده کنید. اینکه از کودک سؤال پرسید، بعد که همه با هم حرف زدند، یک لحظه آنها را ساکت کنید و بگویید: ما این طور نمی‌توانیم همه حرف‌هایمان را بزنیم. یک قانون می‌تواند مشکل ما را حل کند و این که وقتی کسی می‌خواهد حرفی بزند این شیء (گوی یا ساعت شنی) را به دست بگیرد. زمانی که این شیء دست کسی است می‌تواند حرف بزند. بقیه اگر حرف بزنند، امتیاز از دست می‌دهند.

مثال دیگر در مورد چراغ قرمز است که مفهوم قانون با سؤال و جواب در ذهن کودکان شکل می‌گیرد. مربی از جواب‌های کودکان، سؤال دیگری را مطرح می‌کند تا اهمیت رعایت قوانین بازی برای آنها واضح‌تر شود. ممکن است کودکان از جواب‌های کلیشه‌ای و تقلیدی استفاده کنند که در اینجا مربی می‌تواند از استدلال‌های مخالف استفاده کند. برای مثال در جواب کودکی که می‌گوید، اگر از چراغ قرمز عبور کنیم، جریمه می‌شویم یا تصادف می‌کنیم، بگوید: یکی از بچه‌ها می‌گفت هرکسی بتواند از چراغ قرمز عبور کند، سریع‌تر به خانه‌اش می‌رسد و این اشکال ندارد؟ نظر شما چه است؟ با مطرح کردن سؤال‌های مشابه برای کودکان باید اطمینان حاصل کنید که معنی قانون را درک کرده‌اند. این روش می‌تواند به طور عموم برای همه سنین کودکان استفاده شود؛ ولی برای کودکان بالای هفت سال، در سطح بالا می‌توانیم مطرح کنیم.

پس از اینکه کودکان با کلمه قانون آشنا شدند، می‌توانید در بازی قوانین را مشخص کنید. موارد زیر به‌عنوان پیشنهاد می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد:

- ۱ رعایت نوبت؛
- ۲ در جای خود نشستن؛
- ۳ کار خود را انجام دادن؛
- ۴ اجازه گرفتن؛
- ۵ هل ندادن یکدیگر؛
- ۶ دعوانکردن؛
- ۷ فریاد نکشیدن؛
- ۸ به وسایل دیگران دست نزدن.

برای تقویت رفتاری در احترام به قانون و رعایت قواعد بازی می توانید از راهکارهای زیر بهره جویید:

- ❖ کارت امتیاز دادن مثل دادن برچسب‌های ستاره‌ای؛
- ❖ لبخند و تأیید با سر؛
- ❖ تشویق کلامی بلافاصله پس از انجام رفتار جلوی همه کودکان.

و در صورت رعایت نکردن قوانین:

- ❖ پس گرفتن کارت امتیاز و ستاره؛
- ❖ عدم لبخند (چهره‌ای غمگین داشتن برای کودک خاطی)؛

❖ صندلی تنها (به کودک بگویید به گوشه‌ای برود و به کار خود فکر کند و راهکاری برای جبران پیدا کند)؛
❖ محروم شدن از بازی؛

❖ بی‌اعتنایی یا عدم شرکت دادن او در بحث و گفتگو.
تمام راهکارهای گفته شده، بنا بر شرایط و موقعیت‌هایی که شما در آن قرار دارید، مؤثر و مفید خواهد بود و باید به این نکته دقت شود که تنبیه، در برابر دیدگان همه کودکان انجام شود یا نه؟

✚ نکته: کودکان در بازی ناخودآگاه از طریق والدین و یا اطرافیان خود با مفهومی به نام بردوباخت آشنا می‌شوند و در اکثر موارد کودکی که در بازی می‌بازد، دادوبیداد راه می‌اندازد و کنترلش را از دست می‌دهد و کودکی که برنده می‌شود، خوشحال و خندان است. آنها دیربازود با مفهوم ازدست‌دادن در زندگی باید آشنا بشوند و قادر به درک آن باشند و چه بسا بهترین زمان برای آشنایی با این مفهوم، در سن کودکی است تا بتواند طعم شکست خوردن و پیروزشدن را درک و مدیریت کنند.

✚ وقتی که یک بازی را می‌خواهید به کودک یاد بدهید اجازه دهید در ابتدا او برنده شود تا با حس بهتری بازی را شروع کند.

بازی‌های گروهی و تیمی مفهوم بردو باخت را بهتر به کودک یاد می‌دهد. آنها ناامیدی در اثر شکست را در بازی و رقابت‌های گروهی با سایر هم‌گروهی‌های خود بهتر تحمل می‌کنند؛ بنابراین رفتار معقول‌تری خواهند داشت.

بازی‌ها و مسابقات در دنیای بزرگسالان بیشتر جنبه تفریح دارد و تلاش می‌کنیم که لذت ببریم. به نظر باید سعی کنیم همین منطق را به کودکان انتقال دهیم و در طول بازی کمتر از کلمه بردو باخت استفاده کنیم، می‌توانیم برای تلاش کودکان در بازی ارزش و احترام قائل بشویم، به طوری که تمایل داشته باشند مجدداً در رقابت‌ها شرکت کنند. در طول انجام یک بازی، روی لذت بردن، تلاش و کوشش کودکان تمرکز کنید. اگر برای تلاش آنها ارزش قائل بشوید، درمی‌یابند که شما بیشتر از نتیجه رقابت، به خود آنها اهمیت می‌دهید و باعث افزایش اعتماد به نفس کودک خواهید شد.

انواع بازی

ارتباط با کودک باید تا جایی پیش رود که اعتماد بین شما و کودک برقرار شود. برای روزهای اول (باهدف کوتاهمدت) بازی‌هایی مانند: بازی بومی و محلی پیشنهاد می‌شود. سعی کنید قبل از اعزام به منطقه بازی‌های بومی و محلی آن منطقه را شناسایی کنید و با کودکان از این نوع بازی‌ها انجام دهید. در روزهای آتی با اهداف بلندمدت می‌توانید از بازی در جهت هدف‌های دیگر استفاده کنید. باتوجه به شناختی که از کودک پیدا می‌کنید می‌توانید از نظر رفتاری، علمی، مهارتی، در قالب بازی با کودک کار کنید. برای مثال مهارت‌های اجتماعی، رفتاری، یادگیری، مهارت‌های حرکتی، ریاضی و غیره در قالب بازی آورده شود که در طول زمان می‌تواند کودک را غنی کند.

همان‌طور که گفته شد، بازی‌هایی که برای فعالیت با کودک دچار بحران استفاده می‌شوند، باید موجب رشد و شکوفایی باشند. ازاین‌رو در اینجا به برخی از مهارت‌هایی که در حین بازی با کودک می‌تواند تقویت شود، پیشنهاد می‌شود. البته لازم به ذکر است که این مهارت‌ها صرفاً پیشنهاد بوده و ممکن است به اقتضای شرایط کودکان، منطقه

بازی و طرح درس‌های دیگری مناسب باشد. به همین دلیل باید نیازسنجی شود که آیا تقویت مهارت‌های پیشنهادی در آن منطقه موردنیاز است یا خیر. مهارت‌های پیشنهادی به شرح زیر است:

الف- مهارت‌های ریاضی

ریاضی همانند زبانی است که به طور مداوم به آن نیاز داریم تا آنچه را که می‌بینیم، می‌دانیم و می‌فهمیم را با روش‌های دقیق، تشریح و توصیف کنیم. به عبارت دیگر ریاضی، به ما در جهت برقراری ارتباط در زندگی روزمره، حل مسئله و رشد مهارت‌های تفکر کمک می‌کند.

۱) حل مسئله:

- انواع اوریگامی: ساخت فرفرد، قورباغه، پیراهن دخترانه، قاب عکس و...

- گل یاپوچ: در شکل گروهی به دودسته تقسیم می‌شوید و هر گروه می‌بایست یک سرگروه داشته باشد تا گل را پخش کند. سرگروهی که گل را در دست دارد باید گل را بین دست‌های مشت شده گروه خود که دودست خود را به سمت جلو گرفته‌اند، ردوبدل کند. حال گروه دوم باید بتواند حدس بزند گل دست چه کسی و در کدام دستش است. برای این کار

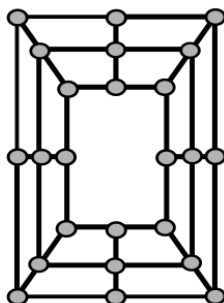
می‌توانند از افراد بخواهند که خالی بازی کنند، به این صورت که کسی که از او خواسته شده که خالی بازی کند، باید یک دست خود را که گل در آن نیست باز کند و بعد دوباره گل را بین دستانش جا بدهد و طوری این کار را بکند که گروه مقابل متوجه نشود. اگر گروه مقابل بتواند درست حدس بزنند و گل را پیدا کند، برنده شده و گل را می‌گیرد. اگر در مرتبه اول درست حدس بزنند، سه امتیاز می‌گیرند.

- نون بیار کباب ببر

- دوز: ابتدا با سنگ کاغذ قیچی، شروع کننده بازی مشخص می‌شود و هر هفت مهره را برمی‌دارد. بعد هر نفر یک عدد از هفت مهره خود را به روی نقطه‌های دوز قرار می‌دهد. به طوری که بتواند در نوبت‌های بعد سه مهره را افقی یا عمودی کنار هم بچیند. اگر هنگام چیدن کسی موفق به این کار شود رقیب باید یک مهره‌اش را از بازی بیرون بگذارد. بعد از چیدن مهره‌ها افراد فقط می‌توانند هر دفعه یکی از مهره‌های خود را جابجا کنند تا بتوانند ۳ تا از مهره‌های افقی یا عمودی را ردیف کنند. بعد هر کسی این کار را انجام دهد می‌تواند به دلخواه

یکی از مهره‌های حریف را برداشته و به بیرون از بازی بگذارد.
این کار ادامه دارد تا یک بازیکن بتواند مهره‌های حریف را به ۲
عدد برساند و برنده شود. (مهره‌های می‌تواند از نخود و لوبیا
باشد.)

- (۲) هوش فضایی
- حل جورچین
 - ماز
 - استفاده از بازی‌های فکری مثل لگو و تمرین مفاهیمی چون
 - تقارن با کودک
 - بازی دیگر تکمیل شکل‌های ناقصی است که در کتاب‌ها
 - وجود دارد، به این ترتیب که از شاگرد بخواهید بادقت به

اشکال نگاه کرده و شکل ناقص را تکمیل کند. همچنین پیدا کردن تصویر حیوانات یا اشیایی که در یک زمینه شلوغ پنهان شده‌اند و کودک باید با دقت فراوان شکل حیوانات یا اشیا مورد نظر را از زمینه تشخیص دهد. این تمرین‌ها باعث افزایش دقت و توجه او می‌شود. با انجام این کارها احتمال اینکه فرزندان در مدرسه دچار اختلالات یادگیری شود کمتر می‌شود.

- در وسط محوطه‌ای باز با نخ، طناب پرش یا حوله، دایره‌ای به قطر ۴۰ سانتی‌متر رسم کنید تا کودک در وسط آن بایستد. بازی به این صورت است که کودک درحالی که پایش بسته است، طبق دستورات شما به عقب، جلو، چپ، راست، داخل و خارج از دایره بپرد. بدین ترتیب کودک به سرعت از مقید بودن به دستورات شما عاجز می‌ماند. در کنار اینکه وی پریدن را دنبال خواهد کرد، باید سبک مناسبی را دنبال کنید که تا قبل از خسته شدن کودک، بایستد.

۳) طبقه بندی

- تناظر و تساوی: در دو ردیف سنگ می چینیم. یک ردیف سه سنگ و یک ردیف ۵ سنگ و از بچه ها می پرسیم که چه طور می توانند این دو ردیف را مساوی کنند.
- جمع و تفریق: استفاده از بازی چوب خط و یا در صورت عدم دسترسی به این بازی، چند کودک را انتخاب کنید و به هر کدام یک تعداد چوب بدهید و بعد هر کدام تعداد چوب هایشان به یکدیگر بدهند و از آنها بپرسید چند چوب دارند و به همین ترتیب مفهوم تفریق را نیز می توانید تمرین کنید. توجه داشته باشید که اشیا یکسان باشند. برای جمع های ارقام بالا، می توانید دسته های ده تایی یا صد تایی را دست بچه ها بدهید و به همین شیوه تمرین جمع و تفریق کنید. فقط به یاد داشته باشید که حتماً باید بعد از بازی، به صورت نوشتاری تدریس داشته باشید. کافی است اشیا (سنگ، گردو و...) را به نوبت روی عدد های ۱ تا ۹ قرار دهیم، چه شما بازی را شروع کنید و چه دیگری فرقی نمی کند. شما برای بازی از اشیا با یک رنگ متفاوت استفاده می کنید. هر یک از شماها که بتواند

زودتر از دیگری، اشیا را روی سه عدد متفاوت که مجموع آن‌ها ۱۵ باشد، قرار دهد، همه اشیا روی میز را برنده خواهد شد. شرط کار این است که بر هیچ خانه‌ای نباید دوشی قرار گیرد.

۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
---	---	---	---	---	---	---	---	---

- هوش منطقی: کسر، تقسیم و تقارن
- ۴) اشکال هندسی
- یک شکل هندسی خاص مثل دایره یا مثلث را در برگه‌هایی بکشیم و در اختیار کودک قرار دهیم و از او بخواهیم آن شکل هندسی را به یک جسم با مفهوم تبدیل کند. مثلاً دایره را تبدیل به ساعت کند.
- می‌توانید از مثال‌های موجود در طبیعت اطراف کودک بهره‌جوید. مثلاً بچه‌ها را گروه‌بندی کنید و از هر گروه بخواهید اشکال شبیه به مثلث و از گروه دیگر اشکال شبیه به دایره را پیدا کنند.

- به کودکان بگویید درحالی که در روی زمین دراز می‌کشند، سعی کنند اشکال مختلف هندسی را مانند دایره، مثلث را ایجاد کنند.

(۵) محاسبات ذهنی

- هپ هپ: در این بازی، ابتدا یک نفر از کودکان را که از بقیه بزرگ‌تر است، به عنوان سرگروه انتخاب می‌کنند. سرگروه یک عدد را انتخاب می‌کند، به طور مثال عدد ۵ را انتخاب می‌کند (انتخاب عدد اختیاری است). بقیه کودکان به شکل دایره‌وار می‌نشینند و سرگروه، یکی از کودکان را انتخاب می‌کند، کودک باید از عدد یک شروع کند، یعنی او باید شماره یک بگوید، بعد به ترتیب، نفر دوم عدد دو، نفر سوم عدد سه و نفر چهارم عدد چهار را باید بگوید. در این جا نفر پنجم باید بسیار حواسش جمع باشد و به جای عدد ۵ کلمه «هپ» را بگوید. چون عدد ۵ را سرگروه انتخاب کرده بود به همین روش نفرات شش، هفت و... باید اعداد مربوط به خود را بگویند. وقتی عدد ۱۰ می‌رسد باز باید کلمه «هپ» گفته شود. به همین ترتیب به جای مضارب عدد ۵ باید کلمه «هپ» را بگویند. این عددشماری به

شکل دوره‌ای ادامه پیدا می‌کند. کسانی که به اشتباه به جای کلمه «هپ» عدد بگویند یا کلمه «هپ» را به جای عددی غیر از مضارب ۵ بگویند، می‌سوزند و از بازی خارج می‌شوند. بازی تا زمانی ادامه پیدا می‌کند که تنها یک نفر باقی بماند. آخرین نفر باقی مانده در دایره بازی به عنوان برنده شناخته می‌شود.

- سودوکو: نوع متداول سودوکو یک جدول 9×9 است که کل جدول هم به ۹ جدول کوچک تر 3×3 تقسیم شده است. در این جدول چند عدد به طور پیش فرض قرار داده شده که باید باقی اعداد را با رعایت سه قانون یافت؛ قانون اول: در هر سطر جدول اعداد ۱ الی ۹ بدون تکرار قرار گیرد. قانون دوم: در هر ستون جدول اعداد ۱ الی ۹ بدون تکرار قرار گیرد. قانون سوم: در هر ناحیه 3×3 جدول اعداد ۱ الی ۹ بدون تکرار قرار گیرد.

5	3			7				
6			1	9	5			
	9	8						6
8				6				3
4			8		3			1
7				2				6
	6					2	8	
			4	1	9			5
				8			7	9

- باقالی به چند من: یک بازیکن یک عددی را در ذهن خود انتخاب می‌کند. بعد می‌گوید: لب لب من لب لب تو باقالی به چند من؟ و بقیه افراد عددهایی را می‌گویند و آن شخص با گفتن کمتر یا بیشتر آنها را راهنمایی می‌کند. هر کسی بتواند زودتر عدد را حدس بزند برنده است و حالا او باید یک عدد را در ذهن خود انتخاب کند.

۶) شمارشی

- منچ و مار و پله
- یه مرغ دارم: در این بازی ابتدا مربی شمارهٔ هر کودک را به ترتیبی که نشسته به او اعلام می‌دارد مثلاً ۱-۲-۳ تا آخرین نفر. در این بازی باید کودک شمارهٔ خود را فراموش نکنند. بازی این طور آغاز می‌شود که مربی می‌گوید یه مرغ دارم روزی مثلاً (۸) تا تخم میزارد باید شماره ۸ بلافاصله بلند بشه و بگوید چرا ۸ تا مربی می‌گوید پس چند تا کودک می‌گوید ۱۲ تا که بلافاصله باید شمارهٔ ۱۲ بلند بشه و بگوید چرا ۱۲ تا آخر زیبایی این بازی در آن است که اگر کودک در موقعی که شماره‌اش خوانده شد حواسش نبود و بلند نشد از دور بازی کنار می‌رود

و دیگران حق ندارند شماره او را بگویند که اگر دچار این اشتباه شوند آن‌ها هم حذف خواهند شد در پایان دو نفر برنده خواهند شد.

- دبرنا: هرکسی چهارتا کارت چهارخانه دارد که توی بعضی خانه‌هایش اعدادی از یک تا ۹۹ نوشته شده. کیسه سفیدی هم هست که داخلش مهره‌هایی در همین بازه وجود دارند. در هر دور از بازی، به هر کس چند کارت می‌رسد و یک نفر کیسه را دستش می‌گیرد و شروع می‌کند به هم‌زدن مهره‌ها. بعد مثلاً سه تا مهره را بیرون می‌کشد و عددش را می‌خواند. اگر شماره مهره با شماره یکی از خانه‌های کسی یکی باشد، مهره به او داده می‌شود تا روی همان خانه بگذارد. بقیه هم اگر این شماره را داشته باشند، باید با نخودی، لوبیایی چیزی پرش کنند. هرکسی خانه‌هایش را پر کند، این دست را برده است. بعدش کیسه دست به دست می‌چرخد و همین چرخه ادامه پیدا می‌کند.

- روی یک کاغذ به صورت ردیفی اعداد را بنویسیم و از بچه‌ها بخواهیم به ازای هر عدد به همان تعداد، یک شیء را که دوست دارند نقاشی کنند.

ب- مهارت‌های اجتماعی

مجموعه توانمندی‌هایی است که موجب موفقیت در زندگی اجتماعی فردی می‌شود. توانمندی‌های اجتماعی یعنی تعامل در جامعه، شناخت روحیه و احساسات درونی خود و دیگران و برخورد صحیح و متناسب با آنها است. رشد انسان مخصوصاً در سال‌های اولیه زندگی بدون برخوردهای اجتماعی غیرممکن یا بسیار ضعیف است. از این رو کودکان نیاز به تقویت و رشد این مهارت‌ها دارند تا بتوانند در زندگی خود و در جامعه موفق باشند.

۱) ارتباط با خود (مسئولیت‌پذیری، احساسات، احترام به خود و...)

- سه نفر روی یک مقوای بزرگ نقاشی کنند. بعد از سی ثانیه جاها عوض شود و هرکس سعی کنید نقاشی‌ای که مقابل اوست را تکمیل کند. برای انجام این کار به گروه‌های سه یا پنج نفره تقسیم نمایید.

- از کودک بخواهید مقابل آینه برود و خودش را نقاشی کند.
- می‌توانید کودکی را انتخاب کنید و بخواهید خودش را برای بقیه بچه‌ها توصیف کند، حال از بقیه بچه‌ها بخواهید آن کودک را نقاشی کنند.

۲) ارتباط با دیگران (قوانین، مسئولیت‌پذیری، گفتگو، کلمات جادویی و...)

- در بین بازی‌ها مربی باید تلاش کند فاکتورهای مورد نظر را به کودک یاد بدهد. مثلاً کلمات جادویی مثل: متشکرم، معذرت می‌خواهم، اجازه هست؟ متأسفم، لطفاً و... و همچنین آداب از جمله: سلام کردن، احترام به بزرگ‌ترها (بلند شدن جلوی پای بزرگ‌ترها) را به کودک یاد بدهید. در مسئولیت‌پذیری می‌توانید نوبتی به بچه‌ها مسئولیت بدهید تا بتوانند اهمیت مسئولیت را درک کنند.

• اتحاد

- برگه‌های نقاشی را از طول به هم بچسبانید و از هر کودک بخواهید در هر برگه یک آدمک را نقاشی کند. در پایان شما

نواری خواهید داشت از آدم‌هایی که دست در دست هم دارند.

• همکاری

- به شیوه گروهی می‌توان انواع کاردستی‌های بزرگ و متنوع را درست کرد. برای مثال برای درست کردن یک شهر، مزرعه حیوانات، کشتی نوح یا حیوان‌های مختلف، باغ وحش و حتی چهارفصل می‌توان بچه‌ها را گروه‌بندی کرد و به هر گروه یک مقوا داد تا موضوعات فوق را با همکاری دیگر نقاشی کنند یا به طور کلاژ آن را انجام دهند.

- کودکان را تشویق کنید یک پروانه در ابعاد بزرگ نقاشی کنند. شاید هم بهتر باشد خودتان برای آنها یک پروانه بزرگ نقاشی کنید. سپس از کودکان بخواهید با همکاری یکدیگر آن را رنگ‌آمیزی کنند. در حین نقاشی سعی کنید آنها را متوجه کنید که باید متقارن بال‌های پروانه را رنگ‌آمیزی کنند.

- کودکان را به گروه‌های دوفرد تقسیم کنید و از آنها بخواهید دست‌های همدیگر را بگیرند و بدون اینکه دست‌های همدیگر را رها کنند، بنشینند، بلند شوند، بچرخند، راه بروند و

دوباره بنشینند. در پایان از کودکان بخواهید تا تجربه‌های خود را بیان کنند، چه احساسی داشته‌اند؟ کارهای را چگونه انجام می‌دادند؟ کدام گروه بهتر بوده است؟ علت‌های موفقیت گروه برتر را بشمارید.

• خانواده

- از کودک بخواهید که اعضای خانواده خود را نقاشی کند.
- به کودک بگویید دست خود را روی کاغذ بگذارد و آن را روی کاغذ بکشد. سپس به او بگویید هر انگشت را به یکی از اعضای خانواده تبدیل کرده و شبیه او نقاشی کند.

• شادی

- از کودکان بپرسید چه کسی را خیلی دوست دارند؟ آیا می‌توانند تصویر او را نقاشی کند؟ پس هر کودک توضیح می‌دهد کسی را که نقاشی کرده، کیست و چرا او را دوست دارد. این کار به کودک فرصت می‌دهد تا بتواند احساس‌های خود را نسبت به افراد موردعلاقه خود بیان کند. سپس در فعالیت‌های بعدی از کودک بخواهید فکر کنند چه کسی آنها

را خیلی دوست دارد؟ چه کسی با دیدن آنها خیلی خوشحال می‌شود و نقاشی او را بکشد.

- قصه جعبه شادی (مراجعه شود به پیوست قصه)
- درست کردن ماسک دلک: کودکان می‌توانند با کمک مقوا، کاغذ رنگی و وسایل مختلف یک ماسک دلک درست کنند. با پنبه رنگی یا پارچه برای آن دماغ قرمز بامزهای درست کنند.
- یک مقوای بزرگ تهیه کنیم و از کودکان بخواهیم که اطراف مقوا بنشینند و با مدادشمعی یا مدادرنگی سعی کنند با هم تصویر یک دنیای شاد را بکشند.

- از کودکان بخواهید به صورت دایره در کنار هم بنشینند و به آنها بگویید می‌خواهیم نمایش بازی کنیم. بعد از آنها بپرسید چه کسی می‌تواند نقش یک کودک شاد یا مریض را بازی کند. توجه داشته باشید که کودک یاد نگرفته است غم را بازی کند و برای راحتی کار می‌گوییم نقش مریض را ارائه دهد. داوطلبان به ترتیب وسط دایره بیایند و به نوبت نقش مربوطه را بازی کنند. این نمایش را می‌توان به صورت پانتومیم هم اجرا کرد. برای کودک این مفهوم را جا بیندازیم که شادی یعنی اینکه

بتوانیم دیگران را دوست داشته باشیم و دیگران نیز ما را دوست داشته باشند.

• صلح

نمایش نامه ستاره‌ها را می‌توانید با کمک بچه‌ها اجرا نمایید.
(متن کامل نمایشنامه در پیوست قصه)

(۳) محیط زندگی

- جامعه (زندگی شهری، زندگی روستایی، قوم‌شناسی)
- تفاوت زندگی شهری و روستایی را در قالب قصه برای کودک بگوییم و از او بخواهیم آنها را نقاشی کند.
- گفتگویی درباره آداب و رسوم و فرهنگ خودشان داشته باشیم و منطقه زندگی کودکان را برایشان با ارزش جلوه دهیم.
- به طور مثال بازدید از آثار باستانی می‌تواند مهم باشد به طوری که از زندگی در منطقه خویش لذت ببرند.
- شعر شماره یک و دو در پیوست شعر
- بازی شهرها: به جمعی از کودکان می‌گوییم که هر کدام نام یک شهر را انتخاب کنند و یکی از کودکان انتخاب می‌شود تا توپ را به طرف بالا پرتاب کند. در حینی که کودک توپ را به طرف

بالا پرتاب می‌کند باید نام یکی از شهرها را بگوید. کودکی که نام آن شهر را داشته، باید سعی کند توپ را قبل از اینکه به زمین بیفتد بگیرد و بقیه کودکان باید تا آنجا که می‌توانند از توپ دور شوند.

- **نظافت**

می‌توانیم اهمیت پاکیزگی را برای کودکان توضیح دهیم و سپس به صورت گروهی، نایلون به دست کودکان بدهیم و زباله‌های قسمت مشخصی از آن منطقه را با دستکش جمع‌آوری کنیم. خود مربی هم باید این کار را انجام دهد تا برای کودکان الگو قرار گیرد و با کودکان همراه شود.

- **تفکیک زباله خشک و تر**

این کار را می‌توان با نشان دادن انواع عکس‌های مربوط به زباله‌های خشک و تر، به کودک آموزش داد.

٤) اقتصاد

- نیاز و خواسته

باید به کودک یاد بدهیم که بر اساس نیازهای خود، چیزی را طلب کنند، نه به صرف اینکه دیگران آن را دارند. وقتی به چیزی نیاز ندارند، نباید آن را بخرند. طرح درس مربوطه به شرح ذیل است:

- خواندن قصه آدمک برفی (از کتاب قصه‌گویی ۸- کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان) یا اجرای نمایش این قصه توسط خود کودکان
- تمرین دادن کودک به پس‌انداز و صرفه‌جویی با تهیه کاردستی قلک.

✚ نکته: در شرایط بحرانی آموزش مفهوم

قرض الحسنه هم بسیار اولویت دارد. مثلاً کودکی که توانسته توپش را از بین آوارها بیرون بیاورد، باید به او یاد داد توپش را به دیگر کودکان هم بدهد.

۵) جغرافیا

• جهان

- ساخت کره زمین با چسب چوب، روزنامه و بادکنک
- کره زمین را روی یک مقوای بزرگ نقاشی کنیم و از بچه‌ها بخواهیم اطراف کره زمین کودکانی را بکشند که دست‌هایشان در دست همدیگر است.

- خمیرهایی با رنگ سبز، آبی و قهوه‌ای در اختیار بچه‌ها بگذارید و از آنها بخواهید خمیرها را طوری ترکیب کنند که شبیه به کره زمین بشود.

• شهرهای ایران

- می‌توانید استان دچار سانحه را نقاشی کنید و آن را به سه قسمت تقسیم کرده و از بچه‌ها بخواهید هر قسمت را یکی از رنگ‌های پرچم ایران بزنند. به این گونه که دست‌هایشان را در گواش بزنند و با دست رنگ را روی تکه‌ی مربوطه چاپ کنند.
- نقشه ایران را در مقابل بچه‌ها بگذارید و سعی کنید با آنها نقشه‌خوانی و تمرین مفاهیمی مثل دوری و نزدیک را تجربه کنند.

ج- ادبیات

ادبیات کودک زبانی برتر معرفی می‌شود که به کمک آن می‌توان به انتقال پیام‌ها، مفاهیم، اندیشه‌ها و همچنین تلطیف نمودن احساسات و نیز آموزش و پرورش تخیل و استعداد کودکان پرداخت. کودکان با احساسات لطیف، به نوعی از زیبایی نیاز دارند که به رشد روانی و روحی آنان کمک کند.

(۱) خاطردهگویی

- به کودکان شکل مغز را بدهیم و از او بخواهیم بهترین خاطردهاش را در آن نقاشی کند.
- شکل مغز را به کودک نشان دهیم و آن را به سه قسمت گذشته، آینده و حال تقسیم کنیم و از او بخواهیم برای هر بخش خاطردهای بگوید.

نکته: در شرایط بحرانی کودک آخرین خاطردهاش، از زلزله یا سیل است. به همین دلیل این ملاحظه را داشته باشیم این طرح

درس را طوری مطرح نکنیم که موجب شود
خاطرات تلخ او مجدد مرور گردد.

۲) قصه‌گویی

▪ یک قصه برای بچه‌ها تعریف کنیم و نتیجه و درسی که در
ضمن قصه وجود دارد را برای کودک بیان کنیم و در پایان از
او بخواهیم نتیجه قصه را نقاشی کند.

▪ یک تصویر یا نقاشی را از مجله برگزینید. بازی بر اساس این
تصویر است. کودک باید یک داستان خلق کند، طوری که آن
تصویر، نقطه شروع یا پایان آن داستان باشد. برای شروع
داستان، می‌توانید به سادگی در مورد آن تصویر با کودکان
بحث و گفتگو کنید. (مثلاً بگویید؛ مردم داخل تصویر چه
کسانی هستند؟ چه کار می‌کنند و چرا این کار را انجام
می‌دهند؟ اکنون برای آنها چه اتفاقی خواهد افتاد؟)

۳) داستان عروسی

▪ تعدادی عروسک در اختیار کودکان قرار دهیم و از آنها
بخواهیم برای عروسک‌ها داستانی بنویسند و با عروسک‌ها
آن داستان را به صورت نمایش اجرا کنند.

- شعرخوانی
- شعر بدون موسیقی: شعرهای مناسبتی، مذهبی و ملی و شغل‌ها مثلاً شغل آتش‌نشانی که در پیوست شعر ذکر شده است. در مورد شغل‌های دیگر هم می‌توانید با کودکان شعر کار کنید، شعر ۱ و ۲ در پیوست نقاشی
- شعر با موسیقی: مثل شعرهای امیرمحمد از وبگاه تبیان که قابل دریافت است

✚ نکته: حدومرز شعر همراه با موسیقی، استفاده از موسیقی مزایای زیادی در یادگیری کودکان دارد. می‌توان برخی از شعرهایی که برای کودکان انتخاب می‌کنیم، همراه با آهنگ باشد. مثل شعرهای امیرمحمد. شعرهایی که مفهوم کودکانه داشته باشند و بتوان این نوع آهنگ‌ها را برای افزایش تمرکز و توجه کودکان در خلال بازی‌ها استفاده کرد.

۴) کتاب خوانی

- به کودک کتاب قصه بدهیم و از او بخواهیم خلاصه اش را بنویسد و نقاشی آن قصه را بکشد.

۵) داستان نویسی خلاق

- جمله ای را خودمان بگوییم و موضوع را مشخص کنیم، سپس از کودکان بخواهیم به نوبت جمله ای بگویند تا بدین ترتیب داستان را کامل کنند.

- نشان کتاب: کودک هر شکلی را که دوست دارد روی کاغذ در ابعاد مشخص نقاشی می کند و سپس با کاموا و چسب می تواند طرح خود را تبدیل به نشان کتاب کند و به کودک توضیح دهید که از این نشان می تواند موقع مطالعه کتاب استفاده کند. به عبارتی تشویق به خواندن کتاب می شود.

نمایش: با مراجعه به کتاب مجموعه کتاب های قصه گویی ۸ و ۷ - کانون پرورش فکری و کودکان و نوجوانان می توانیم نمایش های ساده ای داشته باشیم برای آنکه که کودکان نمایش آن را اجرا نمایند. همچنین کتاب کلوچه های خدا

نویسنده: کلا ژوبرت. کانون پرورش فکری و کودکان و نوجوانان نیز پیشنهاد می‌شود.

(۶) تخیل:

▪ برای پرورش تخیل در ذهن کودکان می‌توانیم از تصویرسازی ذهنی استفاده کنیم. مثلاً از بچه‌ها بخواهید به آسمان نگاه کنند و ابرها را بادقت ببینند. سپس از آنها بخواهید ابرها را به چه شکلی تصور می‌کنید. یا اینکه با ابرها، شکل‌های متفاوت در ذهن خود درست کنند.

د- علوم

این مهارت به کودکان کمک می‌کند که چطور یاد بگیرند، مشاهده کنند، اطلاعات جمع‌آوری کنند، نتایج را تفسیر کنند و تفکرشان را درباره ایده‌ها و اتفاقاتی که آنها در زندگی‌شان با آنها روبرو می‌شوند، بازگو نمایند. علوم به کودکان کمک می‌کند تا بتوانند بهتر درک کنند. وقتی بچه‌ها درباره دنیای پیرامونشان کشف می‌کنند یاد می‌گیرند، در حقیقت آنها درک بهتری را از وابستگی زندگی خود با محیط به دست می‌آورند. علوم تفکر انتقادی را در بچه‌ها بالا می‌برد.

- علوم زمین و فضا (شب و روز، تفاوت دما)
- علوم زیستی (موجودات زنده، غیرزنده، زمانی زنده مثل کمد و دایناسور):

- در مورد موجود زنده و غیرزنده و زمانی زنده به کودکان آموزش می دهیم و به عنوان مثال به کودک مجله می دهیم و از او می خواهیم که از داخل مجله ای که تصاویر زیادی دارد، موجود زنده، غیرزنده و زمانی زنده را جدا کنند و داخل برگه ای که به سه قسمت مساوی انواع موجود تقسیم شده است، بچسبانند.

- مربی پس از معرفی حیوانات خزنده و ساختار بدن آنها به کودکان، نقاشی ای از مارمولک را در اختیار کودکان قرار می دهد و از آنها می خواهد با لپه و عدس بدن آن را تکمیل کنند. حتی برای شبیه سازی بیشتر که بدن مارمولک نقش و نگار بیشتر دارد، با گواش و مدادرنگی طرح ایجاد کنند.

- یک آزمایش جالب انجام می دهیم. در ظرفی کمی سکه، جوش شیرین و مواد رنگی غذایی می ریزیم. بعد از مدت

کوتاهی به علت واکنش سرکه و جوش شیرین، مواد شروع به فوران کردن می‌کنند. می‌توانیم بدین ترتیب با کودکان درباره کوه آتشفشان صحبت کنیم.

اعضای بدن: کلاس را به شش گروه تقسیم می‌کنیم و به هر گروه نقاشی یکی از اعضای بدن را می‌دهیم. کودکان باید در گروه خود درباره آن عضو صحبت کنند. سپس یکی از اعضای گروه در مقابل بقیه گروه‌ها می‌ایستد و با نشان دادن عکس عضوی که در دست دارد شروع به صحبت می‌کند. مانند عکس چشم که من چشم هستم. کار من دیدن هست. برای دیدن نیاز به نور دارم. اگر باد بیاید و خاک به داخل چشم راه پیدا کند، گریه می‌کنم و اشک می‌ریزم.

■ علوم طبیعی (جامد، مایع، گاز، زبری و سختی، مغناطیس)

■ فشار: بادکنکی را باد کرده و سپس رها می‌سازیم. کودکان بدین ترتیب مفهوم فشار را بهتر درک می‌کنند. همچنین می‌توان در ظرفی آب، لیوانی را برعکس قرارداد و توجه کودکان را به هوای ته لیوان جلب کرد. در این حین می‌توانید با کودکان درباره چگونگی کارکردن زیردریایی صحبت کنیم.

- نور: در یک اتاق تاریک چراغ قوه‌ای را روشن می‌کنیم و طلق‌های رنگی در مقابل آن می‌گیریم. کودکان نورهای رنگی را بدین ترتیب می‌بینند. سپس طلق‌ها را با هم ترکیب می‌کنیم تا کودکان با ترکیب رنگ‌ها، رنگ‌های جدیدی را ببینند.

۵- هنر

وسیله‌ای است جهت بیان احساسات و افکار به طرز ناخودآگاه کودک محیط اطراف خود را آن گونه که می‌بیند ترسیم نمی‌کند، بلکه ترسیم‌های وی مبتنی بر برداشت او از پدیده‌های خارجی است و با رشد کودک و تغییر نگرش‌ها و تفکر وی ترسیم‌هایش تغییر می‌یابد. فعالیت‌های هنری برای کودک زمینه‌ای است نامحدود برای اکتشاف طبیعت، انسان‌ها، رنگ‌ها و شکل‌ها و غیره. در هر لحظه آن تجربه تازه‌ای است در دنیای ناشناخته، وسیله‌ای برای ابراز حالات افکار و آرزوهاست.

▪ نقاشی

- یکی از روش‌هایی که نیاز به تجهیزات زیادی ندارد و در اولین برخوردهای ارتباط با کودک بسیار مفید بوده، نقاشی است. اما به دلایلی مانند جلوگیری از هدررفتن کاغذ و مدادها و حاصل شدن نتایج مناسب با مشخص بودن فضای ذهنی مربی و کودک، موضوعات زیر برای نقاشی کودکان پیشنهاد می‌شود: چیزی که او را خوشحال می‌کند؟ هدیه‌ای که دوست دارد بگیرد؟ چیزی که او را ناراحت می‌کند؟ از چیزی که می‌ترسد؟ کسانی را که خیلی دوستشان دارد؟ کسی را که دوست ندارد؟ هرکسی نقاشی دوستش را تکمیل کند. آرزوهای خود را نقاشی کنند.

- به کودکان خیار، هویج، پنیر و مواردی از این دست بدهیم و بخواهیم با آنها روی نان، طرحی بسازد. در پایان هر کودک باید طرح خود را میل نماید.

▪ داستان عروسکی

▪ کاردستی

- سفال بازی

- جاگورتا یا مليله كاغذی: جاگورتا به معنی «ایجاد سرگرمی و خلاقیت با رول کردن و تا کردن» است. در واقع کودک می‌تواند با مقوا یا کاغذ با استفاده از تکنیک‌های بسیار ساده

- رول کردن و تا کردن به راحتی از یک سطح ساده به یک حجم زیبا کار دست‌هایی از حیوانات و اشیای مختلف را ایجاد کند.
- نمد دوزی (بیشتر برای دختران کاربرد دارد)
- ربان دوزی (بیشتر برای دختران کاربرد دارد)

ی - مهارت‌های حرکتی

رشد مهارت‌های حرکتی کودکان، ملاکی است برای ارزیابی رشد طبیعی ذهن و جسم آنها. هرچه تجارب کودک در تعامل با محیط متنوع‌تر باشد، توانایی‌هایش افزایش می‌یابد و قابلیت‌های حرکتی کودک در

طول زندگی به طور مداوم تغییر می‌کنند و هم‌زمان با تغییرات حرکتی تحقیقات روان‌شناختی و اجتماعی مشاهده می‌شود.

(۱) تعادل (ایستا/ پویا)

▪ تعادل پویا

- لی لی (دو شکل آن)

▪ تعادل ایستا

- بازی خروس چیه: روباه دنبال خروس می‌کند و خروس‌ها اگر به‌صورت لک‌لک پادرها بایستند، روباه نمی‌تواند آنها را بگیرد.

(۲) هماهنگی چشم و دست

- طناب‌کشی

- وسطی

- شیطانک: ابتدا باید یک دایره به اندازه یک توپ تنیس روی زمین کند و پنج تا دیگر با کمی فاصله به دور آن دایره اصلی کنده شود. بعد همه بازیکنان هر کدام یکی از چاله‌ها را برای خود انتخاب می‌کنند. یک نفر به فاصله هفت قدمی چاله‌ها می‌ایستد و توپ را به طرف چاله‌ها پرتاب می‌کند. بقیه باید

کنار چاله‌ها بایستند. توپ در چاله هرکسی بیفتد باید سریع توپ را بردارد و به طرف بقیه که در حال فرار هستند، پرتاب کند. به هر کسی که توپ برخورد نکند آن کس که نتوانسته دیگران را بزند از دور بازی خارج می‌شود. پرتاب‌کننده تنها یک بار می‌تواند توپ را پرتاب کند. به همین منوال بازی پیش می‌رود تا فقط یک شخص باقی بماند.

- پاک‌سازی: محوطه بازی یا اتاق را به دو قسمت با طنابی تقسیم می‌کنیم. تعدادی توپ در زمین قرار می‌دهیم. زمانی را تعیین می‌کنیم و از بچه‌ها می‌خواهیم پس از پایان زمان نباید در زمینشان توپی باشد. در واقع بچه‌ها باید در این زمان داده شده، توپ‌ها را به زمین گروه مقابل پرتاب کنند تا زمین آنها حالی از توپ بماند.

۳) هماهنگی چشم و پا

- شمع گل پروانه

- کش بازی: ابتدا باید دو سر یک کش سه یا چهارمتری را به هم گره بزنید. بعد دو بازیکن درون دایره کش می‌ایستند و از هم دور می‌شوند تا کش به پشت پاهایشان چسبیده و محکم

شود. بازیکن سوم باید اول بپرد داخل فضایی که با کش درست شده بعد باید به بالا بپرد و در حین پایین آمدن یکپایش روی یک طرف کش و پای دیگرش روی آن طرف کش فرود بیاورد و کش را تا زمین زیر پایش بیاورد. بعد پاهایش را باز کند تا کش بین دو تا پایش بالا رود و در آخر یکپایش را می آورد به سمت پای دیگرش تا از روکش رد شود و کش به حالت اولیه برسد بعد جفت پا می پرد روی یک طرف کش و بعد روی طرف دیگر و از روی کش می پرد به کنار. در آخر فرد باید در یک طرف کش بایستد و کش را روی آن پا قرار دهد و بپرد و با خود کش را به طرف کش دیگر ببرد.

۴) چابکی

- بازی زو

- قایم باشک

- قلعه بازی: در بازی قلعه یا نجات ابتدا یارکشی می شود و سپس با شیر یا خط یکی از گروه ها به گرفتن یاران گروه دیگر می پردازد، هر کسی که دستگیر می شود به کنج دیواری برده شده که به آن قلعه گفته می شود. اگر در این حال یکی دیگر

از اعضای گروه بتواند به قلعه نزدیک شود و دستش را به یکی از افراد دستگیر شده بزند آنها آزاد می‌شوند. بازی تا هنگامی که تمام افراد گروه دستگیر شوند ادامه می‌یابد و سپس دو گروه تعویض می‌شوند.

- بالابندی (گرگم به هوا): یکی از کودکان گرگ می‌شود و برای اینکه گرگ بچه‌ها را نگیرد باید به یک بلندی بروند.
- تور و ماهیگیر: یکی از کودکان ماهیگیر می‌شود و بقیه ماهی‌ها (کودکان) را باید به صورت لی لی یا بدو را دنبال کند.
- استپ هوایی: نام دیگر این بازی احتمالاً استپ آزاد است. در این بازی که به وسیله تعدادی بازیکن به همراه یک توپ انجام می‌شود (تعداد نفرات نامحدود)، توپ توسط فرد شروع‌کننده بازی به هوا پرتاب می‌شود، هم‌زمان با پرتاب توپ به هوا نام شخصی از بازیکنان حاضر توسط پرتاب‌کننده با صدای رسا گفته می‌شود. فردی که نام او برده شده سعی می‌کند که توپ را بدون اصابت آن به زمین بگیرد. در این حین دیگر بازیکنان شروع به دویدن و دورشدن از آن منطقه می‌نمایند. فردی که نام او برده شده در صورتی که موفق به گرفتن توپ

شد، دوباره عمل پرتاب توپ به هوا و صدازدن نام یکی دیگر از بازیکنان را انجام می‌دهد. در صورتی که موفق به گرفتن توپ نگردید، آنگاه به دنبال توپ دویده و سعی می‌نماید هرچه سریع‌تر توپ را بگیرد. به محض گرفتن توپ می‌گوید: ” استپ “. بازیکنان دیگر به محض شنیدن کلمه استپ موظف‌اند در هر جایی که هستند، توقف نمایند. شخصی که توپ را در دست دارد، می‌تواند به دلخواه به طرف هر کسی که نزدیک‌تر بوده، به صورت لی‌لی حرکت کرده و یا با سه قدم، به پای او ضربه بزند. در این حالت هیچ‌یک از بازیکنان مجاز به حرکت نمی‌باشند. در صورتی که به حالتی که گفته شد فرد نتوانست با سه قدم خودش را به نزدیک‌ترین فرد برساند، یک امتیاز منفی به ضرر فردی که توپ به او برخورد نموده منظور شده و بازی مجدداً توسط او آغاز می‌شود. در صورتی توپ به وی برخورد ننماید، یک امتیاز منفی به ضرر شخص پرتاب‌کننده منظور گردیده و بازی مجدداً توسط او آغاز می‌شود. بازی با همین چرخه تکرار شده تا امتیاز منفی شخصی به عدد مورد توافق و از پیش تعیین شده‌ای برسد.

در این حالت دیگر بازیکنان به غیر از شخص دارای امتیاز منفی وارد شور شده و نامی مستعار برای وی انتخاب می نمایند. از اینجا به بعد وی را با نام مستعار انتخاب شده می خوانند (در هنگام پرتاب توپ به هوا). هر کس وی را با نام اصلی وی صدا کند، یک امتیاز منفی به حسابش منظور خواهد شد.

- طناب بازی: بچه ها به صورت گروهی به صورت دایره می ایستند. یک نفر در وسط دایره طناب بلندی را به دست می گیرد و با تمام سرعت آن را می چرخاند. بچه ها باید سعی کنند که طناب به پایشان نخورد و از روی طناب بپرند.

- این توپ، توپ بازی بیا تو دست نمونه. تو دست هر کسی نمونه از بازی بیرون می مونه؛ بچه ها به صورت دایره می نشینند و توپ را دست به دست می کنند و باید سرعتشان بالا باشد تا توپ در دستشان نماند. برای مهیج شدن بیشتر می توانند این شعر را بخوانند.

- دویدن با کیسه؛ این بازی؛ مانند مسابقه دو است با این تفاوت که باید هر دو پای دونده داخل نایلون یا گونی بزرگ

باشد و دونده با گرفتن سرگونی سعی کند با پریدن به خط
پایان برسد. کسی که زودتر از بقیه به خط پایان برسد، برنده
است.

بازی‌های مناسب برای کودکان زیر هفت سال

از ۲ الی ۴ سالگی مکعب‌هایی که رنگ‌های متفاوت داشته و هر ضلع آنها ۵ الی ۷ سانتی‌متر باشد، برای کودکان مناسب است. کودک با این مکعب‌ها می‌تواند اشکال هندسی گوناگون بسازد و با در کنار هم قراردادن رنگ‌های گوناگون فکر و اندیشه و نیروی سازندگی و تشخیص خود را پرورش دهد.

در ۵ سالگی کودک دارای قوه تصور عالی است و از تماشای نمایش نامه درام لذت می‌برد. او می‌تواند خط راست را با قیچی ببرد. یک قسمت را به خوبی رنگ می‌زند. در این سن کودک از کلام آهنگ‌دار و قصه‌هایی که قطعات تکراری دارند لذت می‌برد، معمولاً سعی می‌کند آنچه را دیده‌اند بسازند. خلق کردن برای بچه‌ها جذابیت زیادی دارد؛ مثلاً درست کردن کاردستی، پس وسایل موردنیاز را در اختیار او قرار دهید مثل چسب، قیچی، عکس‌های مختلف. شما می‌توانید با جمع‌آوری برگ‌ها یا گل‌های مختلف و چسباندن آنها روی کاغذ به کودک کمک کنید اشکال جدیدی بسازد.

در سن ۶ سالگی بازی‌های فردی که به صورت دویدن و بالارفتن بود، به صورت بازی‌های جمعی درمی‌آید. کودک بیشتر اوقات با کودکان دیگر بازی می‌کند، ولی یک هم‌بازی را ترجیح می‌دهد و تمایل به بازی در گروه‌های کوچک در او دیده می‌شود، بازی ابداع می‌کند و در هنگام بازی قواعد و مقررات آن را تغییر می‌دهد. در این سن کودکان علاقه‌مند به بازی‌های نمایشی هستند و از این طریق احساس لذت می‌کنند.

کودکان از همان سال‌های اولیه مهارت‌هایی را کسب می‌کنند که برای ادامه بهتر زندگی تعیین‌کننده هستند. شیوه‌های فکرکردن، روش‌های برقراری ارتباط با دیگران، پرورش کنجکاوی و اعتماد به نفس توانایی‌هایی است که در سنین زیر ۷ سال به وجود می‌آید. از سوی دیگر این اشتباه بزرگی است که بازی را برای کودکان تنها وسیله‌ای برای سرگرمی بپنداریم، بازی وسیله‌ای برای یاد دادن مفاهیم مهم به کودک است.

بدین ترتیب سعی نمودیم فعالیت‌های مختلفی را با امکانات ساده برای رشد و شکوفایی هرچه بیشتر کودکان دچار بحران زیر ۷ سال در

راستای تقویت قوای جسمانی، ذهنی و همچنین دست‌ورزی آنان
پیشنهاد دهیم.

تقویت قوای جسمانی

❖ قطار آشنایی: بعد از ردیف کردن کودکان از کوتاه و بلند در یک صف، از آنها می‌خواهیم که مانند یک قطار شروع به راه رفتن کنند و به قسمت‌های مختلف مدرسه بروند. مربی از کودکان بخواهد روی خطوط موزاییک در راهروها حرکت کنند و می‌توان بر روی زمین خطوطی به حالت‌های مختلف رسم نمود و از کودکان خواسته تا روی آنها حرکت کنند.

❖ بندباز ماهر: از کودکان می‌خواهیم که به صورت انفرادی بر روی خطوط رسم شده بر روی زمین حرکت کنند. حتی می‌توانید خطوطی با حالت‌های مختلف (صاف، منحنی، شکسته) با رنگ‌های مختلف رسم کنید که در چند نقطه با همدیگر مشترک باشد. حالا از کودکان می‌خواهیم که همانند یک بندباز ماهر دستان خود را به دو طرف بدن باز کرده و صاف نگه دارند و از روی خطوط حرکت کنند به طوری که از آنها خارج نشود و با دیگر دوستان خود برخورد نکنند.

❖ هر کی زودتر برسه: مربی کودکان را به فضای باز مدرسه برده و از آنها می‌خواهد در یک فضا قرار گیرند و پس از شروع بازی از طرف مربی کودکان باید با حالت‌های مختلف حرکت کردن، از جمله لی‌لی کردن، پرش جفت پا که از طرف مربی تعیین شده است خود را به طرف دیگر فضای مدرسه برسانند. در میان بازی مربی فرمان ایست به کودکان می‌دهد و آنها در هر مکانی که هستند، باید به همان حالت بایستند. در صورت ادامه حرکت توسط هریک از کودکان، آن کودک باید بازی را دوباره آغاز کنند. کسانی که زودتر به آن سوی محوطه برسند، امتیاز بیشتری می‌گیرند.

❖ هر کی شکلک در بیاره: کودکان را به فضای باز برده و از آنها می‌خواهیم با فاصله در محیط پخش شوند و حالا با خواندن این شعر هر کی شکلک در بیاره، شکل عروسک درآره، ۱، ۲، ۳، از کودکان می‌خواهیم خود را به حالت‌های مختلف مانند درخت، سنگ، صندلی، چتر و... درآورند. هر زمان که کودکان شماره ۳ را از زبان مربی شنیدند به همان حالت بدون حرکت بایستند.

❖ مواظب بادکنک باش: مربی یک بادکنک را باد کرده و در اختیار هر کودک می‌گذارد. از آنها می‌خواهد با ضربه‌زدن به زیر آن

نگذارند بر زمین بیفتد. کودکان این کار را می‌توانند با تعیین مربی با اعضای مختلف بدن اجرا کنند. مثلاً با دست ضربه بزند یا با پا یا با سر، زانو پشت دست بادکنک را کنترل کرده تا با زمین برخورد نکند. می‌توان بادکنک را به پای هریک از کودکان بست و از آنها خواست درعین حال که مواظب بادکنک خود هستند که نترکد، با پای دیگر خود بادکنک دوست خود را بترکاند در پایان بازی آن فرد که بادکنکش نترکیده، امتیاز بیشتری می‌گیرد.

❖ کودکان دایره‌ای: مربی کودکان را به دو گروه مساوی تقسیم می‌کند. از کودکان یک گروه می‌خواهد که دست به دست هم دهند و یک دایره در فضای باز مدرسه تشکیل دهند و به صورت دایره‌ای آرام بچرخند گروه دیگر در فضای خارجی دایره درست شده، پراکنده حرکت می‌کنند. حالا با فرمان مربی که "همه داخل شوید" از زیردستان کودکان دایره رد شده و داخل می‌شوند. حالا با فرمان "خارج شوید" از سوی مربی کودکان و زیر دستان کودکان دایره‌ای خارج و در فضای باز پراکنده می‌شوند. در مرحله بعد گروه کودکان دایره‌ای جای خود را با دوستانشان که خارج از دایره بودند، عوض می‌کنند. مربی می‌تواند برای

جذابیت بیشتر بازی، ریتم خارج و داخل شوید را با سرعت بیشتری به عنوان نمایند

❖ بولینگ با بطری: شش بطری نوشابه غیر شیشه یا آب معدنی کوچک که با آب شده است و یک عدد توپ برای گروهی از کودکان تهیه می‌کنیم. کودکان را به دو گروه تقسیم نموده، بطری‌ها را به شکل یک سه‌گوش می‌چینیم و کودکان در نقطه شروع پشت سرهم می‌ایستند و توپ را به سوی بطری‌ها می‌غلطانند. هنگام غلطاندن توپ، پای مخالف دست پرتاب، را جلو بگذارند و به جلو ختم شوند. برای تنوع در بازی کودک می‌تواند زانو بزند یا بنشیند و توپ را بغلطاند یا با دودست با یک دست توپ را بغلطاند. هر کودک می‌تواند تا ۳ بار توپ را بغلطاند تا موفق شود همه بطری‌ها را ببندازد و در انتهای صف قرار می‌گیرد.

تقویت قوای ذهنی

❖ بگرد و پیدا کن: تعدادی کارت با رنگ‌های مختلف در ابعاد متفاوت به کودکان نشان داده و می‌خواهیم که نام رنگ‌ها را بیان کنید. سپس سه نفر از آنها را به خارج از کلاس فرستاده و کارت‌ها را در جاهای مختلف کلاس قرار می‌دهیم تا

کودکان پس از ورود به کلاس آنها را پیدا کنند کسی که بیشترین کارت را پیدا کند، ستاره می‌گیرد.

❖ بگو تو تصویر چی بوده: تصویری را مقابل دیدگان کودک در کلاس نصب کرده و می‌خواهیم به دقت به تصویر نگاه کنند و چیزهای را که در تصویر می‌بینند، بگویند. حال تصویر را برگردانده و از کودکان می‌خواهیم هر آنچه را که از تصویر دیده‌اند و به خاطر دارند بیان کنند، ضمن آنکه مربی می‌تواند از تصاویر متعدد برای این منظور استفاده کند.

❖ دستان بی‌نا: مربی داخل یک جعبه وسایلی از قبیل لوازم شخصی یا مثلاً اسباب‌بازی و یا هر چیز کوچکی که در دسترس هست، می‌گذارد. چشمان یکی از کودکان را با دستمال بسته و می‌خواهد با دستانش وسایل داخل جعبه را لمس کنند و آن وسیله‌ای را که مربی از او می‌خواهد را از جعبه بیرون آورد.

❖ چطوری کمک می‌گیری؟ از کودکان می‌خواهیم که تصور کنند گلودرد شدید دارند و صدای آنها کاملاً گرفته است. در اتاقشان بسته شده است و نمی‌توانند آن را باز کنند،

می‌خواهیم از مادرش کمک بگیرند. او را چگونه خبر می‌کنند کودکان به نوبت تصوراتشان را نمایش می‌دهند.

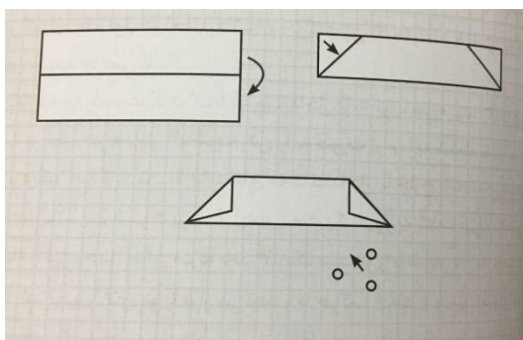
❖ دست راستم کجایی؟ مربی از کودکان می‌خواهد تا اندام‌های دوتایی بدن خود را نشان دهند. بعد با تشویق کودکان به دست دادن با یکدیگر توجه آنها را به اینکه فقط با دست راست دست می‌دهیم و این دست را در دست راست می‌گویند جلب می‌کند و به این ترتیب از کودکان می‌خواهند اندام‌های مختلف را در سمت چپ یا راست نشان دهند. برای مهیج‌تر شدن این فعالیت به شعر شماره ۳ در پیوست شعر مراجعه نمایید.

❖ گوش باهوش: مربی کودکان را به گروه‌های چهارنفره تقسیم می‌کند. در گوش نفر اول از هر گروه نام سه شغل را بیان می‌کند. حال نفر اول باید در گوش نفر دوم کلمات شنیده شده از زبان مربی را بیان کنند و به همین ترتیب نفرات بعدی، آخرین نفر باید با صدای بلند کلماتی را که از دوستش شنیده، بیان کند. در آخر گروهی که کلمات بیان شده را کامل و صحیح بیان کنند، مورد تشویق قرار

می‌گیرند. می‌توانید در کسب توانایی‌های کودکان از تعداد
مشاغل بیشتر از ابزار کار مشاغل استفاده نمایید.

❖ شوت یک‌ضرب: مربی از کودکان می‌خواهد تا ۴ گوشی به
شکل زیر از کاغذ ببرند و مانند نمونه تا کنند. گوشه‌های
شکل به دست آمده را به طرف پایین تا کنند. حالا برای بازی از
روزنامه سه توپ کوچک درست کنید. در پایان این مرحله هر
یک از کودکان یک دروازه و سه توپ برای بازی در اختیار
دارند. هر سه توپ را از داخل مشتشان روی زمین بیندازند،
تویی که میان دو توپ دیگر قرار گرفته و با انگشتشان طوری
ضربه بزنند که از بین دو توپ دیگر عبور کنند و به سمت
دروازه حرکت کنند این حرکت را آن قدر باید ادامه دهند تا
توپ وارد دروازه شود.

❖ داستان خوانی: هر روز فرصت‌هایی برای خواندن داستان به طور گروهی یا انفرادی برای کودکان فراهم کنید. مهارت‌های زبان و لغت را افزایش دهید. در بین داستان خوانی از بچه‌ها سؤال کنید که انتهای داستان را حدس بزنند یا از روی تصویر راهنمایی‌شان کنید.

❖ اجرای نمایش نامه: در این سن کودکان از اجرا کردن نمایش لذت می‌برند. اما اگر این کار برای آنها دشوار هست، مربی برای آنها نمایش اجرا کند و از کودکان بخواهیم ادامه‌اش را حدس بزنند یا نقاشی کنند.

❖ بازی‌های شاد: روی کاغذهای مربعی شکل، تصاویر مختلفی از چهره‌هایی را ترسیم کنید که به نوعی ناراحت، عصبانی، غمگین و بیمار هستند. کاغذها را داخل سبد بگذارید. از کودک بخواهید یکی از کاغذها را بیرون بیاورد و چهره روی کاغذ را با پانتومیم بازی کند. به طور مثال، برای چهره «غمگین»، کودک باید ادای گریه کردن در بیاورد. وظیفه بچه‌های دیگر این است تا از او بخواهند احساس بهتری داشته باشد. ابتدا آنها باید از کودک سؤال بپرسند؛ چرا

غمگینی؟ چطور می‌توانم به تو کمک کنم؟ و... کودکی که پانتومیم بازی می‌کند، پاسخ سؤال‌ها را می‌دهد و کودکان دیگر سعی می‌کنند برای داشتن احساس خوب به او راهکاری ارائه کنند. به طور مثال، او را در آغوش بکشند یا به او بگویند متأسفم.

❖ ساخت جورچین اشکال هندسی: چند مقوا بردارید و اشکال هندسی را از آنها جدا کنید. مانند مربع، مثلث و با ابعاد مختلف. بعد از بچه‌ها بخواهید هر شکل را سر جای آن بگذارند.

❖ مفهوم اندازه‌گیری: چندتکه چوب در اندازه‌های مختلف به کودک دهید و از او بخواهید چوب‌ها را به ترتیب بلندی در کنار هم بچینند یا در دو ردیف دفترها را روی هم بچینند. یکی ردیفی با نه دفتر باشد و دیگری با ۵ دفتر. بعد از بچه‌ها بپرسید برای اینکه با هم برابر شوند، چند دفتر از یک ردیف به ردیف دیگر اضافه کنیم. البته توجه داشته باشید که اشیا باید از یک نوع باشند؛ یعنی مثلاً همه اشیا دو ردیف دفتر باشند.

تقویت دست‌ورزی

❖ کاغذهای ریزه‌میزه: مقداری کاغذ روزنامه در اختیار کودکان قرار می‌دهیم و از آنها می‌خواهیم که آن را با دستان کوچک خود پاره‌پاره کرده و ریز خرد کنند. حالا از کودکان می‌خواهیم که بگویند به چه روش‌هایی می‌توانیم کاغذهای خرد شده را از روی میز بلند کنیم. بلندکردن با دستان خود، فوت کردن، ضربه‌زدن با دست روی میز و در نهایت مری بازی بادکنک چسبنده را مطرح می‌کند. به این صورت که به هر یک از گروه‌ها یک بادکنک باد شده می‌دهد و از آنها می‌خواهد که با مالیدن بادکنک لباس‌های خود بلندکردن خورده کاغذها را به این روش امتحان کنند.

❖ جشن مداد رنگی‌ها: با قراردادن مداد رنگی و کاغذ سفید در اختیار کودکان از آنها می‌خواهیم که با تمام رنگ‌های مداد رنگی‌های خود بر روی برگه روبان‌های رنگی برای جشن مداد رنگی‌ها به صورت منظم بکشند. مری می‌تواند جهت راهنمایی کودکان از آنها بخواهد؛ مثلاً با رنگ‌های مختلف خطوطی از بالا به پایین، از پایین به بالا، از چپ به راست و از

راست به چپ یا به طور شکسته یا منحنی روی برگه‌های خود بکشند و یا با هر شکل دیگری جشن مداد رنگی‌ها را کامل‌تر کنند.

❖ عکس‌های توی قاب: مربی با در اختیار قراردادن صفحاتی از روزنامه و مجله دارای تصاویر کوچک و بزرگ به کودکان از آنها می‌خواهد تا تصاویر را از روی روزنامه با دستان جدا کنند و در برگه به عنوان یک قاب بچسبانند.

❖ بیا قاب بسازیم: می‌خواهیم برای عکس‌های بریده و چسبانده شده در قسمت قبل، یک قاب درست کنیم و روزنامه را در اختیار کودکان قرار داده و از آنها می‌خواهیم از یک طرف روزنامه شروع به تا زدن‌های کوچک کنند تا به انتهای روزنامه برسند. حالا روزنامه‌های تا شده را در دو طرف کاغذ عکس‌های بریده و چسبانده شده در مرحله قبل، مقابل هم می‌چسبانیم. می‌توان با همان تا زدن یک‌پایه برای قاب عکسمان تهیه کرده و در پشت آن بچسبانیم.

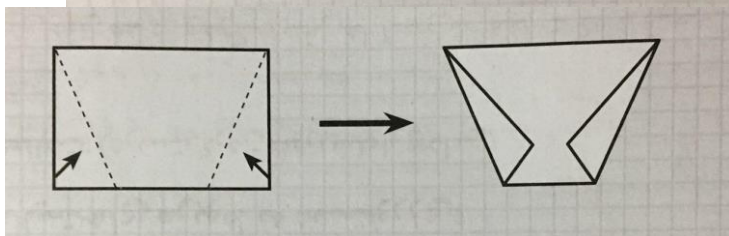
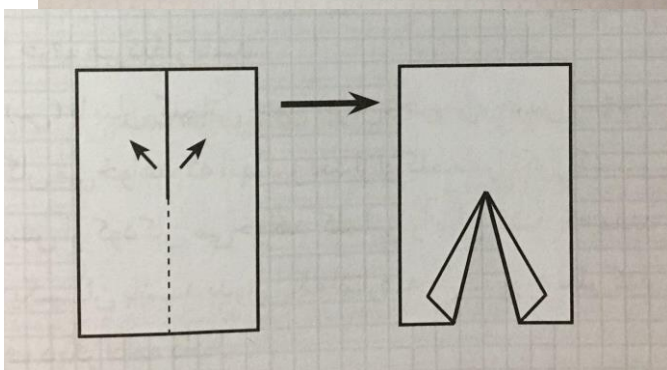
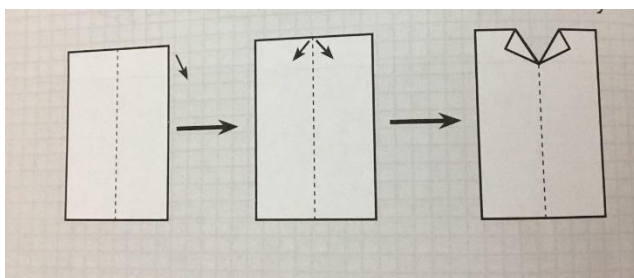
❖ نقاشی فنی من: یک برگه A5 در اختیار کودک گذاشته و می‌خواهیم دست خود را روی برگه بگذارد و با دست دیگر

دور آن را با مدادرنگی دور کشی کند. حال از قوه تخیل خود استفاده کرده و آن را به هر شکلی که دوست دارد، تبدیل کند. از کودک می‌خواهیم برگه نقاشی شده را شروع به تا زدن کند به گونه‌ای که از پایین برگه یک تا به رو و یکی به زیر تا بالای کاغذ تا بزند. حالا یک نقاشی فنی داریم که با باز و بسته کردن آن، یک دست با انگشتان کوتاه و یک دست با انگشتان بلند خواهیم داشت.

❖ درست کردن بلوز شلوار و دامن: مربی چهارگوشی به شکل مستطیل به کودکان می‌دهد، و از کودک می‌خواهیم آن را از وسط تا بزنند و از قسمت بالای خط تا یک مقدار برش بزنند. حالا قسمت برش زده را تا بزنند تا شبیه یقه شود. دوباره برای شلوار هم این کار را انجام می‌دهیم ولی برش را از قسمت پایین و به مقدار بیشتر انجام می‌دهیم. برای دامن کودکان گوشی‌های بیرونی چهارگوش را باید تا به زنند. حالا کودک لباس آماده شده را روی برگه چسبانده و می‌توانند برای آنها اعضای مختلف بدن را نقاشی کنند.

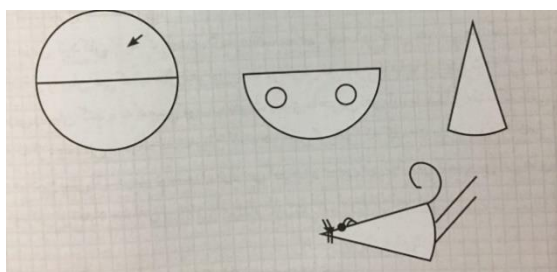
❖ دست دوستی: کودک دست راست خود را داخل یک رنگ اصلی یا فرعی می زند و دست رنگی را در کتاب خود و دوستش می زند. دوستش نیز دست خود را داخل یک رنگ اصلی یا فرعی دیگر می زند و در کتاب او و خودش چاپ

می‌کنند و این دو کودک با هم دست می‌دهند و دوباره در کتاب چاپ می‌زنند تا ترکیب دو رنگ را با هم ببینند.

سفید + قرمز = صورتی / زرد + آبی = سبز / زرد + قرمز = نارنجی

❖ موش جونده: مربی از کودکان می‌خواهد که یک گردی از کاغذ رنگی و یا ساده ببرند. آن را از وسط تا کنند و دو نیمه گردی را به هم بچسبانند. دو سوراخ در قسمت زیر ایجاد کنند به طوری که انگشت در آن جا بگیرد. از یک تکه کاغذ دوتا گوش برای موش ببرند و بچسبانند. برای دم موش از سیم روکش دار و برای سیل‌ها از کاموا استفاده کنند و محل چشم‌ها و بینی را نقاشی کنند.

❖ مفهوم داخل و خارج (کاردستی): مربی شکل ماهی را روی نیمه سیب زمینی کشیده و دور آن را در آورده، از کودکان

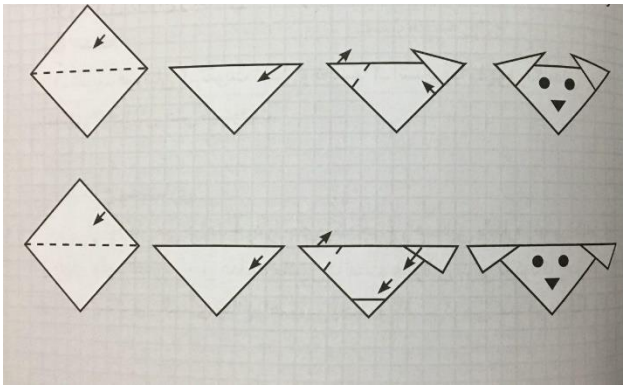

می‌خواهد یک تنگ بزرگ در دفترشان کشیده و ماهی را داخل آن چاپ کنند.

❖ دمپایی روفرفشی (کاردستی): از کودکان بخواهید که پای خود را روی مقوا گذاشته دورکشی کنند و دور آن را ببرند. سپس نوار کاغذی دمپایی را درست کنند. نحوه نصب نوارهای کاغذی می‌توانند به سلیقه خود کودک باشد و در حالت ضربدری یا موازی.

❖ سگ و گربه: یک کاغذ چهارگوش بردارید و مانند شکل زیر از روی نقطه چین‌ها را بزنید تا تبدیل به یک سه گوش شود. حال گوشه‌های سه گوش را به سمت بالا و پایین تا زده تا ماسک آماده شود. آن را روی یک چوب بستنی وصل کنید و نمایشی از داستان دشمنی سگ و گربه را اجرا کنید.

❖ پشت پنجره بسته: مربی مقوای چهارگوش مانند شکل زیر در اختیار کودک می‌گذارد تا آن را از قسمت نقطه چین تا کنند. سپس از طرف بسته و قسمت نقطه چین قیچی کنند. مقوای باز کرده و از قسمت خط تا ببرند. حالا پنجره را باز کنند. یک کاغذ سفید پشت آن چسبانده و گل زیبای داخل باغچه فرضی را در آن نقاشی کنند.

❖ برش خطوط: به بچه‌ها روزنامه بدهیم و روی روزنامه‌ها خطوط صاف و در مراحل بعد خطوط شکسته و منحنی رسم کنیم و از آنها بخواهیم خطوط را قیچی کنند.

❖ نقاشی روی سنگ: روز قبل از کودکان بخواهیم برای روز بعد خود یک سنگ مسطح که آن را خوب شسته باشند، بیاورند.

سپس با در اختیار گذاشتن مداد شمعی از کودکان خواهیم
روی سنگ‌ها نقاشی کنند.

فهرست اسباب بازی‌های مناسب برای کودکان

زیر هفت سال

- انواع پازل با ۹ تا ۱۵ قطعه،
- لگویا بلوکه‌های ساختمان سازی،
- مهره‌های رج شونده،
- وسایل ساده نجاری (چکش، اره کوچک)،
- طناب برای طناب بازی،
- قطعه‌های چوبی و پلاستیکی برای خانه سازی،
- تخته سفید مخصوص کودکان در ابعاد کوچک،
- تلفن،
- ظرف‌های کوچک غذا خوری و آشپزی،
- وسایل باغبانی (بیلچه، شن کش و...)
- آهن ربا، براده آهن، تکه آهن،
- دومینو.

پیوست قصه

جعبه شادی

نیکی در شهر کوچکی که نه خیلی دور نه خیلی نزدیک بود زندگی می‌کرد. خانه آنها نزدیک یک باغ بود و او هر روز بعد از ظهر توی باغ می‌رفت و با دوستانش بازی می‌کرد. بعضی وقت‌ها هم توی خانه با اسباب بازی‌هایی که داشت بازی می‌کرد. یک روز بعد از ظهر وقتی که به باغ رفت، هیچ بچه‌ای آنجا نبود. او به قسمت‌های مختلف باغ رفت تا شاید دوستانش را ببیند، اما هیچ کس را پیدا نکرد. بعد زیر سایه درختی نشست و به گل‌های اطرافش نگاه کرد.

یک باره چشم‌هایش آرام آرام سنگین شدند، انگار خوابش گرفته بود، ناگهان هوا پر از عطر گل شد، گل یاس، گل همیشه بهار.

نیکی به دور و برش نگاه کرد، دید باغ بسیار زیباتر و سرسبزتر شده است. انگار که در باغ دیگری بود. همه جا پر از پروانه و قاصدک بود و از همه جا صدای جیرجیرک‌ها شنیده می‌شد. همان موقع یک شاپرک جلو آمد و گفت: سلام، از اینکه پیش ما هستی، خیلی خوشحالیم.

نیکی کمی تعجب کرد و گفت: من کجا هستم؟

شاپرک گفت: اینجا باغ شادی‌ها است، به باغ شادی‌ها خوش آمدی!
نیکی با خودش گفت: باغ شادی‌ها؟! در باغ شادی‌ها باید چه بکنیم؟
شاپرک از نیکی خواست با او بیاید، خودش بال زد و نیکی هم به دنبال
او حرکت کرد. شاپرک کنار یک درخت نشست. پای درخت دو جعبه بود.
شاپرک یکی از جعبه‌ها را نشان داد و گفت: این جعبه ناشادی است.

نیکی تکرار کرد: جعبه ناشادی؟! این دیگر چه جعبه‌ای است!
شاپرک توضیح داد: چیزهایی در زندگی ما هستند که نمی‌گذارند شاد
باشیم و نمی‌گذارند از شادی‌های زندگی مان لذت ببریم. بعد از نیکی
پرسید: چه چیزهایی تو را غمگین می‌کند و ن می‌گذارد شاد باشی؟
نیکی کمی فکر کرد و گفت: وقتی کسی مرا هل می‌دهد یا با کسی دعوا
می‌کنم، غمگین می‌شوم و احساس خوبی ندارم.

شاپرک برگ درختی را برداشت و روی آن نوشت: دعوا کردن با دیگران
و آن را در جعبه ناشادی‌ها انداخت.

بعد هم پرسید: دیگر چه چیزی تو را غمگین می‌کند؟
نیکی بیشتر فکر کرد و گفت: وقتی که نمی‌توانم کاری را خوب انجام
بدهم، وقتی دیگران به من توجه نمی‌کنند، وقتی خجالت می‌کشم که
به کسی بگویم او را دوست دارم، وقتی نمی‌توانم حرف‌هایم را بزنم،

وقتی کسی مرا تحقیر می‌کند، وقتی پدر و مادرم از دستم عصبانی می‌شوند و....

نیکی همین‌طور می‌گفت و شاپرک آنها را روی برگ درخت می‌نوشت و داخل جعبه ناشادی‌ها می‌انداخت.

وقتی تمام شد، شاپرک جعبه دوم را به نیکی نشان داد و گفت: این جعبه شادی‌ها است و حالا در آن را باز کن و خوب گوش کن.

نیکی در جعبه را به آرامی باز کرد. موسیقی از آن قشنگ شنیده می‌شد و سپس صدایی شنید که می‌گفت: تو می‌توانی تمام کارهای خوب را انجام دهی. دیگران را دوست داشته باش تا آنها نیز تو را دوست بدارند. به دیگران توجه کن، آنها را درک کن. بگو که دیگران را دوست داری. برای انجام کارهای خوب خجالت نکش. صبور باش. فقط کلمه‌های محبت آمیز بگو. به دیگران کمک کن، همیشه درباره خودت و دیگران فکرهای خوب داشته باش. بعد صدا آرام شد و در جعبه آرام آرام بسته شد.

نیکی با تعجب پرسید: این‌ها چه بودند؟

شاپرک گفت: اینها راز شاد بودت هستند. اگر آنها را انجام بدهی، می‌توانی همیشه در باغ بمانی و یا هر جا که می‌روی، احساس شاد بودن را همراه خود داشته باشی.

نیکی گفت: من دوست دارم این کارها را انجام بدهم اما یادم می‌رود که چه کار باید بکنم.

شاپرک بال و پرش را به هم زد و گفت، جعبه شادی‌ها را به او می‌دهد و نیکی می‌تواند هر روز صبح در جعبه را باز کند. اما این بار فقط یک چیز گفته می‌شود و او می‌تواند هر روز راز جدیدی را بشنود. شاپرک از نیکی خواست هر بار که جعبه شادی رازی را به او می‌گوید، همان را در طی آن روز انجام بدهد.

نیکی خیلی خوشحال شد و قول داد که هر روز به رازی که جعبه می‌گوید، گوش بدهد و آن کار را انجام بدهد. بعد هم جعبه را از زیر درخت برداشت. وقتی جعبه را برداشت، ناگهان احساس کرد که دوباره خوابش گرفته است. چشمانش سنگین شد و انگار خوابید. اما وقتی چشمانش را باز کرد، دید در باغ کنار خانه خودشان است و جعبه هم در دستانش است. نیکی با خوشحالی به سمت خانه‌شان دوید تا بتواند راز اولین جعبه شادی را بشنود.

وقتی این قصه را برای بچه‌ها خواندید، به آنها بگویید از فردا صبح جعبه شادی یک راز را به آنها هم خواهد گفت. روز بعد وقتی بچه‌ها به کلاس می‌آیند، یکی از رازها را برای بچه‌ها بگویید و سعی کنید آن را همه با هم انجام بدهید.

قصه ستاره‌ها

یکی بود، یکی نبود. خورشید خانم بود و یک عالمه بچه‌هایش که توی آسمون زندگی می‌کردند. ستاره‌ها بچه‌های خورشید خانم بودند. او هر روز بچه‌هایش را بیدار می‌کرد. در آغوش می‌گرفت و در آسمان پخش می‌کرد.

خورشید خانم همهٔ بچه‌هایش را دوست داشت و از نور و گرمای خودش به آنها می‌داد. ستاره‌ها هم که مادر خوب و مهربانی مثل خورشید خانم داشتند، سعی می‌کردند مثل او مهربان و دوست داشتنی باشند. هر یک از بچه‌های خورشید خانم اس می‌داشتند. یکی از ستاره‌ها اسمش دوستی بود، یکی مهربانی، یکی شجاعت، یکی از آنها اسمش عشق بود. سادگی، صبوری، همدلی، همکاری، محبت، شادی و احترام هم نام‌های ستاره‌های دیگر بود. خورشید خانم بهترین اسم‌ها را روی ستاره‌هایش گذاشته بود.

یک روز وقتی ستاره دوستی در آسمون بازی می‌کرد، دید دو کودک روی زمین با هم دعوا می‌کنند. او با خواهرش که ستاره محبت بود به زمین رفتند، جلوی آن دو کودک ایستادند و آنها را از هم جدا کردند. ستاره دوستی پرسید: چرا دعوا می‌کنید؟ بچه‌ها عصبانی بودند. آنها می‌خواستند خودشان را از دست ستاره رها کنند و دوباره همدیگر را بزنند. ستاره محبت نورش را به صورت آنها پاشید که می‌آنها را نوازش کرد و گفت: آهای ک می صبر کنید، فکر ن می کند بهتر است ک می باهم حرف بزیم.

یکی از بچه‌ها گفت: به ما چه کار دارید؟ اصلاً شما کی هستید؟ بگذارید دعوایمان را بکنیم. آن یکی هم گفت: این به من می‌گوید ترسو! من هم او را زدم که نشان بدهم خیلی نترس و شجاع هستم.

در همین موقع ستاره شجاعت پایین آمد و گفت: چه کسی مرا صدا زد؟ با من کاری داشتید؟ ستاره دوستی به برادرش گفت: این دو کودک فکر می‌کنند چون شجاع هستند، باید باهم دعوا کنند.

ستاره شجاعت با بال‌هایش آن دو را از روی زمین بلند کرد، بعد آنها را روی زمین گذاشت و گفت: من بسیار شجاع هستم، می‌توانم سنگین‌ترین چیزها را بلند کنم و به آسمان ببرم. می‌توانم به

ترسناک‌ترین جایی که فکر می‌کنید بروم. اما هیچ دلیل ندارد، با کسی
دعوا کنم یا بچنگم.

بچه‌ها به ستاره شجاعت نگاه کردند. یکی از آنها پرسید: یعنی تو با
خواهر و برادرهایت و با دوستانت دعوا نمی‌کنی؟
کودک دومی پرسید: پس چه طوری از خودت مراقبت می‌کنی؟ اگر
کسی خواست تو را بزند، چه کار می‌کنی؟
ناگهان ستاره‌ای که نامش مراقبت بود ظاهر شد و گفت با من کاری
داشتید.

ستاره شجاعت همه مارجار را برای ستاره مراقبت تعریف کرد و گفت
بچه‌ها فکر می‌کنند مراقبت و مواظبت کردن یعنی اینکه دیگران را
بزنی.

ستاره مراقبت گفت: من به کسی اجازه نمی‌دهم، با من دعوا کند. اگر
کسی خواست مرا بزند. به چشم‌های او نگاه می‌کنم و می‌گویم: به من
دست نزن، جلو نیا، من با تو دعوا نمی‌کنم.

ستاره مراقبت گفت که همه انسان‌ها از پوست و گوشت و استخوان
هستند، هر ضربه‌ای که به دیگران بزنی و یا ضربه‌ای که به تو بخورد، درد
دارد. او گفت که انسان‌ها از سنگ و آهن نیستند.

یکی از بچه‌ها پرسید: خب ما باید چه کار بکنیم؟ اگر کسی ما را اذیت کند، ما باید چه کار کنیم؟ در همان موقع ستاره صبوری آمد پایین. خودش را معرفی کرد و گفت: باید صبر کنی و بدانی که بهترین راه صبوری است. می‌توانی خودت را کنار بکشی. می‌توانی بدون اینکه بترسی، از آنجا بروی.

ستاره صبوری گفت: به ستاره شجاعت نگاه کنید. او هرگز دعوا نمی‌کند. دعوا نکردن و جنگیدن شجاعانه‌ترین کاری است که می‌شود انجام داد.

ستاره شجاعت با غرور و افتخار سرش را بالا گرفت، سینه‌اش را صاف کرد و گفت: اما باید سعی کنی که روز به روز قوی‌تر شوی. معلوم است تو خیلی قوی هستی، اما از این قدرت برای جنگیدن و دعوا کردن استفاده نمی‌کنی.

کودک دوم پرسید: آخرن می‌شود، آن وقت می‌گویند خیلی ترسو هستی.

ناگهان همه ستاره‌ها به هم نگاه کردند. دو ستاره که دوقلو بودند، دست در دست هم پایین آمدند. ستاره‌های دوقلو مشغول حرف زدن بودند. نام آنها ستاره‌های گفتگو بود. وقتی آنها به زمین رسیدند، گفتند:

هیچ چیز از گفت‌وگو بهتر نیست. بعد از صبر و شکیبایی، باید با دوستان حرف بزنی. به آنها بگو دوست داری از خودت مراقبت کنی. از آنها بخواه تا برایت بگویند چرا دوست دارند، دعوا کنند و از دعوا کردن چه لذتی می‌برند. بعد همان طور که دست‌های همدیگر را گرفته بودن و مشغول حرف زدن بودند، به جمع کودکان پیوستند.

کم کم بچه‌های دیگری هم کنار ستاره‌ها جمع شدند و به حرف آنها گوش دادند.

یکی از بچه‌ها گفت: بعضی از بچه‌ها آنقدر بد اخلاق هستند که نمی‌دانیم با آنها چه کار کنیم. ستاره عشق از لابه لای ستاره‌ها بیرون آمد و گفت باید آنها را هم باید دوست داشت. آنها نمی‌دانند که عشق و دوستی چه قدر خوب است. آنها بلد نیستند، غیر از بد اخلاقی و خشم و دعوا چیزی ندیده‌اند. باید آنها را هم دوست داشت تا یاد بگیرند که می‌توان جور دیگری هم بود.

لحظه به لحظه تعداد بچه‌ها زیادتر می‌شد. یکی از بچه‌ها پرسید: بزرگ‌ترین سفارشی که می‌توانید به ما بکنید، چیست؟

ناگهان یک ستاره صورتی رنگ آسمان را پر کرد و جلو آمد. او ستاره شادی بود و گفت: شادی را فراموش نکنید. هر لحظه از زندگی تان شاد

باشید. شاید بیماری، قهر و دعوا را از بین می برد. کسی که شاد باشد ف می تواند به دیگران شادی بدهد و شادی را پخش کند. بعد همه ستاردها و بچه ها همدیگر را گرفتند و باهم شعر و آواز خواندند.

همه بچه های شهر آمده بودند. دست همدیگر را گرفته بودند و در کوچه ها و خیابان ها با ستاردها می چرخیدند. همان موقع خورشید خانم با دست های نورانی اش بچه ها را نوازش و پر از نور و گرما کرد. بچه ها تا به حال این قدر نور ندیده بودند. آنقدر نور بود که همه جا روشن و زیبا بود. بچه ها در بزرگ ترین مهمانی صالح، شاد بودند و دست های همدیگر را گرفته بودند و از بودن در کنار هم لذت می بردند. پس از خواندن این قصه می توانید از بچه ها بخواهید، ستاردها را نقاشی کنند و یا این قصه را به صورت نمایش اجرا کنند.

پیوست شعر

شعر ۲

محفل عشق و عاشقی / دوباره باز حماسه ای ۲
می خوایم با هم شهرمونو / خوب بسازیم، آماده ای؟
ای خدای آسمونا / واسه ماها یگانه ای
میشه بازم داشته باشیم / شب های خندوانه ای؟
تو بارونی و من کویرم خدا / ببارون، رحمتت روروسرما
منو مردم و پدر، مادرها / دعام اینه با هم باشیم، بچه ها
می سازم، خودم می سازم، شهرمو خودم می سازم، کشورم خودم
می سازم ۲
من ایرانیم، کرمانشاهیم ۲
قهرمان بودمو قهرمان هستمو قهرمان می مانم ۲
می سازم، خودم می سازم، شهرمو خودم می سازم، کشورم خودم
می سازم ۲

شعر ۳

دست راستم کجایی من اینجام من اینجام
نکنه که خواب بمونی از درس عقب بمونی
من اینجام من اینجام

شعر ۴

تیش، تیش، تیش گرفته وای خدا اتیش گرفته
هوارو ببین کبوده کبودی مال دوده
تیش، تیش، تیش گرفته وای چرا اتیش گرفته؟
کارها رو قاطی کرده بی احتیاطی کرده
حواس درست نداشته شیرگاز و باز گذاشته
وای وای وای چه کارا! بازی باگاز؟ واویلا!
ببو، ببو، بوقانی ماشین اتیش نشانی

پیوست بازی فکری

در این بخش لیستی از بازی های فکری ارائه شده است که می توانید از اسباب بازی فروشی ها تهیه کنید. توجه بفرمایید که در ضمن اینکه به کار بردن این گونه بازی ها در فعالیت های شما با کودکان در معرض بحران بسیار مفید خواهد بود و معمولاً طوری طراحی شده اند که به طور همزمان چندین مهارت جسمی و فکری در کودک پرورش می یابد، اما نباید کودک با دیدن بازی و لذت بردن از آن حسرت زده شود که کاش از این بازی ها بیشتر می داشت و از این قبیل. میزان محرومیتی که کودک در قبل از بحران در آن دچار بوده است را بسنجید.

نام بازی	گروه سنی	مهارت های تقویت کننده
پیچ و مهره آموزشی	زیر ۷ سال	دست ورزی و هماهنگی چشم و دست، هوش مکانیکی
هدبند	۳ به بالا	حافظه و افزایش دقت و تمرکز
کیف پول	۸ سال به بالا	آموزش مدیریت پول و پس انداز
ایروپولی	۸ سال به بالا	آموزش کسب و کار و تجارت
چرتکه آسان آموز	۸ سال به بالا	هوش ریاضی

هوش هیجانی، حافظه، افزایش اعتماد به نفس	۴ به بالا	شکاک
دقت و تمرکز، سرعت عمل و قدرت تطبيق	۸ به بالا	خنگولک‌ها
حافظه، دقت و هوشیاری، افزایش تعامل اجتماعی	۴ به بالا	زنبورک
کمک آموزشی ریاضی، سرعت عمل، هوش هیجانی	۸ به بالا	ضربدر
دقت و تمرکز، سرعت عمل	۳ به بالا	کنکاش
سرعت عمل، هوش هیجانی، مفهوم ترتیب	۳ به بالا	تردست
هماهنگی چشم و دست، قدرت تطبيق، حل مسئله	۶ به بالا	دکتر اکتشاف
دقت و تمرکز، سرعت عمل، هوش هیجانی و اجتماعی	۶ به بالا	شعبده باز
مهارت تطبيق و تقویت حافظه	۳ به بالا	دو کارتی
تقویت حافظه کوتاه مدت	۴ به بالا	قایم موشک
افزایش تحرک، انعطاف پذیری، هماهنگی بین چشم و دست	۴ به بالا	کشمکش

آموزش جمع و تفریق، شمارش، دسته بندی	۶ و ۷ سال	چوب خط ۶۰ تایی
هماهنگی چشم و دست	۸ به بالا	تعادل
حل مسئله، هوش فضایی و قدرت تطبیق	۸ به بالا	کاشی چین
خلاقیت، هوش ریاضی، اعتماد به نفس	۳ به بالا	گیربکس
برانگیختگی احساس، هماهنگی چشم و دست و دست ورزی	زیر ۳ سال	دالی توبه
تفکر استراتژیک، حاشیه، دقت و تمرکز	۸ به بالا	چوبیسکو حرافه ای
هوش هیجانی، دقت و تمرکز، حافظه	۸ به بالا	چشمک
تفکر استراتژیک، هوش هیجانی، اعتماد به نفس	۸ به بالا	آقای گل
افزایش تمرکز و دقت، تقویت هوش اجتماعی کودک	۵ به بالا	دو چشمی

به طور کلی کودکان در شرایط بحرانی نیازمند شرایطی هستند که بتوانند فشارها، ناراحتی‌ها، غم و اندوه خود را آزادانه برون‌ریزی کنند. یکی از کارآمدترین، ساده‌ترین و مؤثرترین روش‌ها، بازی است.

مدرسه خدمت و پیشرفت

www.tavana.school